

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥

उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

सुधारीत अभ्यासक्रम

प्रथमवर्ष कला

प्रथम व द्वितीय सत्र

(जून, २००९ पासून)

इतिहास

आणि

संस्कृतीचा इतिहास

pdfMachine - is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Get yours now!

"Thank you very much! I can use Acrobat Distiller or the Acrobat PDFWriter but I consider your product a lot easier to use and much preferable to Adobe's" A.Sarras - USA

प्रथम वर्ष कला

इतिहास

सत्र - पहिले

HIS G-101 : भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास (१८५७-१९०५)

सत्र - दुसरे

HIS G-201 : भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास (१९०५-१९४७)

संस्कृतीचा इतिहास

सत्र - पहिले

HOC G-101 : संस्कृतीचा इतिहास (अश्मयुगापासून इ.स.१४५३ पर्यंत)

सत्र - दुसरे

HOC G-201 : संस्कृतीचा इतिहास (अश्मयुगापासून इ.स.१४५३ पर्यंत)

सत्र - पहिले

HIS G-101 : भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास (१८५७-१९०५)

गुण-४०

तासिका-५२

१. अ) भारतातील ब्रिटीश सत्तेचा उदय आणि विकास. १२
- ब) ब्रिटीश प्रशासकीय धोरणाचा भारतातील सामाजिक आणि आर्थिक जीवनावरील प्रभाव.
- क) भारतीय प्रबोधन - राजा राम मोहन रॉय
२. १८५७ चा स्वातंत्र्य उठाव. ०८
- अ) कारणे
- ब) परीणाम
३. सामाजिक आणि धार्मिक सुधारणा आणि त्यांचा प्रभाव. १८
- अ) महात्मा फुले इ) स्वातंत्र्यवीर वि.दा.सावरकर
- ब) दयानंद सरस्वती फ) कर्मवीर वि.रा. शिंदे
- क) पंडिता रमाबाई ग) राजर्षी छत्रपती शाहु
- ड) स्वामी विवेकानंद ह) डॉ. बी.आर.आंबेडकर
४. हिन्दी राष्ट्रीय सभा. १४
- अ) हिन्दी राष्ट्रीय सभेच्या स्थापनेला कारणीभूत संकल्पना, घटक.
- ब) हिन्दी राष्ट्रीय सभेची कामगिरी - १८८५-१९०५
- क) बंगालची फाळणी.

सत्र - दुसरे

HIS G-201 : भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास (१९०५-१९४७)

गुण-४०

तासिका-५२

१. लोकमान्य टिळक आणि जहालांचा उदय. १६
- अ) लोकमान्य टिळक
ब) सुरत काँग्रेस आणि काँग्रेसमधील फुट
क) होमरूल चळवळ (स्वराज्य चळवळ)
ड) मोर्ले-मिटो सुधारणा-१९०९
इ) क्रांतिकारी चळवळी - (१) महाराष्ट्र आणि बंगाल
(२) गदर चळवळ
(३) हिंदुस्थान सोशॅलिस्ट रिपब्लिक असोसिएशन
२. मॉट-फर्ड सुधारणा. ०६
- अ) ऑगस्ट घोषणा - १९१७
ब) इंडिया कौन्सिल ॲक्ट - १९१९
क) विदल राज्यपध्दती
३. महात्मा गांधी आणि राष्ट्रीय चळवळ. १७
- अ) असहकार चळवळ
ब) स्वराज्य पक्ष
क) सायमन कमिशन
ड) सविनय कायदेभंग चळवळ
इ) गोलमेज परिषदा
फ) जातीय निवाडा
ग) भारत सरकार कायदा - १९३५ (ठळक वैशिष्ट्ये)
४. भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचे अखेरचे पर्व. १३
- अ) क्रीप्स मिशन
ब) चले जाव चळवळ
क) नेताजी सुभाषचंद्र बोस आणि आझाद हिंद सेना
ड) वेव्हेले योजना
इ) कॅबिनेट मिशन
फ) माऊंट बॅटन योजना आणि भारताची फाळणी
ग) भारतीय स्वातंत्र्याचा कायदा, १९४७

Books for Study (Recommended for Semester-I & Semester-II)

1. Bipin Chandra & Others – Struggle for Independence of India
2. Grover – History of Modern India
3. Mujumdar R.C. – History of Freedom Movement
4. Ram Gopal – How India Struggled for Freedom
5. Sarkar Sumit – Modern India
6. Shiva Rao B. – Indian Freedom Movement
7. पवार जयसिंगराव - हिंदुस्थानच्या स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास
8. पंडित नलिनी - महाराष्ट्रातील राष्ट्रवादाचा विकास
9. पंडित नलिनी - गांधी
10. महाजन विद्याधर / सेठी - भारत १५२६ से आगे
11. रजनी पामदत्त - आजचा भारत
12. रोडे सोमनाथ - आधुनिक भारत
13. रानडे प्रतिभा - झाशीची राणी लक्ष्मीबाई
14. शहा जी.बी. - धुळे व नंदुरबार जिल्ह्याचे स्वातंत्र्य चळवळीतील योगदान
15. शहा जी.बी. / पाटील भी.ना. - आधुनिक भारताचा इतिहास
16. चपळगावकर नरेंद्र - कर्मयोगी सन्यासी
17. डॉ.देगलूरकर - नाशिक त्र्यंबक ऐतिहासिक आणि सांस्कृतिक दर्शन
18. फडके य.दि. - लोकमान्य टिळक व क्रांतिकारक
19. फडके य.दि. - विसाव्या शतकातील महाराष्ट्र, भाग १ ते ५
20. बिपन चंद्र - स्वातंत्र्याचा लढा
21. बिपन चंद्र - स्ट्रगल फॉर इंडिपेंडंस ऑफ इंडिया
22. निकुंभे सी.एच. - डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर आणि सुधारणा चळवळ
23. निकुंभे सी.एच. - आद्यअस्पृश्योद्धारक गोपाळबाबा वलंगकर
24. निकुंभे सी.एच. - आंबेडकरांचा राष्ट्रवाद
25. निकुंभे सी.एच. - समाजप्रबोधनकर डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर
26. देशपांडे प्र. न. - आधुनिक भारताचा इतिहास
27. देव प्रभाकर - आधुनिक भारत
28. देवगिरीकर त्र्यं.र. - भारतीय स्वातंत्र्याचा लढा
29. आचार्य डॉ.धनंजय - भारताचा इतिहास
30. ओतुरकर / घारे - भारतीय राज्यघटनेचा इतिहास
31. जयसिंगराव पवार - आधुनिक हिन्दूस्तानचा इतिहास
32. जाधव व्ही.के. - आधुनिक भारताचा इतिहास
33. जावडेकर शं.द. - आधुनिक भारत
34. जोशी पंडीत महादेवशास्त्री - भारतीय संस्कृति कोष
35. वैद्य सुमन - आधुनिक भारताचा इतिहास, भाग १ ते ३
36. बेडेकर व भणगे - भारतीय प्रबोधन
37. भालेराव अनंत - हैद्राबादचा मुक्तीलढा आणि मराठवाडा

38. भांडवलकर एस.एस. - आधुनिक भारत
39. सीकरी एस.एम. - भारतीय संविधान का इतिहास
40. कदम य.ना. - समग्र भारताचा इतिहास
41. कठारे अनिल - आधुनिक भारताचा इतिहास
42. कुलकर्णी, देशपांडे, पाटील - आधुनिक भारताचा इतिहास
43. केशट्टीवार - अर्वाचीन भारत
44. केळकर श्रीपाद - छोडो भारत
45. केतकर कुमार - कथा स्वातंत्र्याची
46. ढवळे / बारगळ - आधुनिक भारत
47. ढवळे अशोक / पाटकर - शहिद भगतसिंग - आठवणी, विवेचन, विचार
48. ग.प्र. प्रधान - स्वातंत्र्याचे महाभारत
49. गाठाळ साहेबराव - आधुनिक भारताचा इतिहास
50. ग्रोवर (अनु. बेल्हेकर) - आधुनिक भारत
51. नगरकर वसंत - पाकिस्तानचे जन्मरहस्य
52. नगरकर वसंत - राष्ट्रीय स्वातंत्र्य संग्राम
53. गायकवाड / थोरात - भारताचा राजकीय व घटनात्मक इतिहास
54. खाबडे दिनकर - आधुनिक भारत
55. खोबरेकर वि.गो. - महाराष्ट्रातील स्वातंत्र्य लढे
56. तांबोळी / पवार - आधुनिक भारत
57. तळवळकर गोविंद - सत्तांतर, भाग १ ते ३
58. तळवळकर गोविंद - नवरोजी ते नेहरू

संशोधनपर शोधनिबंध प्रकाशित होणारी नियतकालिके आणि त्रैमासिके.

- १) संशोधक (त्रैमासिक) -
इतिहासाचार्य राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे, जि.धुळे.
- २) भारतीय इतिहास आणि संस्कृती (त्रैमासिक) -
भारत इतिहास संशोधन मंडळ, शारदा मंदिराजवळ, मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय मार्ग, दादर, मुंबई.
- ३) 'त्रैमासिक' - भारतीय इतिहास संशोधन मंडळ, सदाशिव पेठ, पुणे-३०.
- ४) Academic Research Journal -
C/o. Principal, Arts College, Bamkheda, Dist. Nandurbar.

*****

सत्र - पहिले

HOC G-101 : संस्कृतीचा इतिहास (अश्मयुगापासून इ.स.१४५३ पर्यंत)

गुण-४०

तासिका-५२

१. मानव संस्कृतीचा उदय. ०८
- अ) जुने अश्मयुग आणि नवे अश्मयुग संस्कृती - सामाजिक आणि धार्मिक संकल्पना
- ब) संस्कृतीचा उदय आणि स्वरूप, संस्कृतीच्या विकासासाठी कारणीभूत घटक.
२. पश्चिम आशियातील आद्य संस्कृती २०
- अ) इजिप्त : कला, स्थापत्य, धर्म आणि तत्त्वज्ञान, सामाजिक आणि आर्थिक जीवन
- ब) मेसोपोटेमिया : सुमेर, बॅबिलोनिया, अॅसिरीया आणि कॅलडिया - कला, स्थापत्य, कायदा, सामाजिक आणि आर्थिक जीवन, राज्य आणि राजनिती.
- क) पर्शियन (इराण) : कला, स्थापत्य, साहित्य, धर्म, भारत-इराण संबंधाचे महत्त्व.
३. पूर्व आशिया १४
- अ) हिंदुस्थान : सामाजिक आणि आर्थिक जीवन, तत्त्वज्ञान, कला आणि स्थापत्य, वैज्ञानिक योगदान, इतर संस्कृतींशी संबंध.
- ब) चीन : कला, सामाजिक आणि आर्थिक जीवन, तत्त्वज्ञान, वैज्ञानिक योगदान.
४. ग्रीक संस्कृती १०
- ग्रीक संस्कृती, अथेन्स आणि स्पार्टा, सामाजिक आणि आर्थिक जीवन, तत्त्वज्ञानाचा विकास, वैज्ञानिक योगदान, ग्रीक संस्कृतीचा वारसा.

*****

pdfMachine - is a pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Get yours now!

"Thank you very much! I can use Acrobat Distiller or the Acrobat PDFWriter but I consider your product a lot easier to use and much preferable to Adobe's" A.Sarras - USA

6

सत्र - दुसरे

HOC G-201 : संस्कृतीचा इतिहास (अश्मयुगापासून इ.स.१४५३ पर्यंत)

गुण-४०

तासिका-५२

१. रोम : १६
राज्य आणि समाज - कार्थेज प्रजासत्ताकाशी संघर्ष - कायदा आणि प्रशासन, सामाजिक संस्था - साम्राज्यवादाचा उदय आणि विकास - कला आणि स्थापत्य - वैज्ञानिक संकल्पना - साम्राज्याचा शेवट - रोमन साम्राज्याचा वारसा.
२. प्राचीन जगातील प्रमुख धर्म : १६
पारशी धर्म, ख्रिश्चन धर्म, इस्लाम आणि हिंदुस्थानातील जैन, बौद्ध आणि हिंदु धर्म.
३. सरंजामशाही : १०
स्वरूप - समाज जीवन - आर्थिक जीवन - श्रेणीव्यवस्था - मॅनॉर (जमीनदारी व्यवस्था) चार्लेमॅग्ने - धर्मयुद्धे - ख्रिश्चन चर्च आणि राज्यसंस्था यांच्यातील संघर्ष.
४. इस्लामीक सत्तांचा उदय आणि विकास : १०
अ) अरब : कला आणि स्थापत्य, तत्त्वज्ञान आणि साहित्य, वैज्ञानिक योगदान.
ब) तुर्क : सेल्जुक, ऑटोमन, पूर्वेकडील रोमन साम्राज्याचा अस्त.

Books for Study

- 1) Brinton, Christopher and Wolff : A History of Civilization, Vol. I, Prentice Hall Inc. New York, 1955.
- 2) Look, Henrik Van : The Study of Mankin Garden City, Pub Co, New York, 1947.
- 3) Lucas Henry, S.O., A Short History of Civilization, McGraw Hill Book Co.
- 4) Swain, J.E. : A History of World Civilization, Euresia Pub House, New Delhi, 1970.
- 5) Wallbank, Taylor and Balkey : Civilization Past and Present – Scott, Foresman and Co, Chicago, 1962.
- 6) Webster Hutton : History of Civilization Ancient and Medieval D.C. Health and Co. Boston, 1947.

Books for Reference

- 1) Durant Will : The Study of Civilization, Vol. I (our Oriental Heritage) Simon and
- 2) Jacques Pirence : The Tides of History, George Alln and Unwin, 1962.
- 3) Luigi Pareti : History of Mankind Vol. II, The Ancient World (UNESCO)
- 4) Luigi Pareti : History of Mankind Vol. II, The Ancient World (UNESCO) ARPER-Row, New York, 1965.
Schuster Inc., New York, 1935.
- 5) Toynbee A.J., Mankind and Mother Earth, Oxford, 1976.
- 6) Turner Ralph : The Great Cultural Tradition (2 Vols.), McGraw Hill Book Co., New York, 1941.
- 7) Wells H.G. : Outline of History Cassette and Col., London, 1951.
- 8) पोतनीस सी.आर. आणि ओतुरकर, जगाचा संक्षिप्त इतिहास.
- 9) माटे म.श्री., प्राचीन भारतीय कला
- 10) राजे, पोतनीस, कुलकर्णी - 'विज्ञानाचा इतिहास'.
- 11) डांगे स.अ., हिंदू धर्म व तत्त्वज्ञान.
- 12) वर्णेकर श्री.भा., भारतीय धर्म व तत्त्वज्ञान.
- 13) कुलकर्णी अ.रा., प्राचीन भारत : इतिहास आणि संस्कृती (देशमुख प्रकाशन)

संशोधनपर शोधनिबंध प्रकाशित करणारी नियतकालिके आणि त्रैमासिके.

- १) संशोधक (त्रैमासिक) -
इतिहासाचार्य राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे, जि.धुळे.
- २) भारतीय इतिहास आणि संस्कृती (त्रैमासिक) -
भारत इतिहास संशोधन मंडळ, शारदा मंदिराजवळ, मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय मार्ग, दादर, मुंबई.
- ३) 'त्रैमासिक' - भारतीय इतिहास संशोधन मंडळ, सदाशिव पेठ, पुणे-३०.
- ४) Academic Research Journal -
C/o. Principal, Arts College, Bamkheda, Dist. Nandurbar.

पर्यायी विषयांची यादी
(जून, २००९ पासून)

प्रथम वर्ष कला - इतिहास

जुना अभ्यासक्रम

G-1 : भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा इतिहास
(१८५७-१९४७)

नवीन अभ्यासक्रम

पहिले सत्र

HIS G-101 : भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा
इतिहास (१८५७-१९०५)

दुसरे सत्र

HIS G-201 : भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीचा
इतिहास (१९०५-१९४७)

प्रथम वर्ष कला - संस्कृतीचा इतिहास

जुना अभ्यासक्रम

G-1 : संस्कृतीचा इतिहास (इ.स.१४५३ पर्यंत)

नवा अभ्यासक्रम

पहिले सत्र

HOC G-101 : संस्कृतीचा इतिहास
(अश्मयुगापासून इ.स.१४५३ पर्यंत)

दुसरे सत्र

HOC G-201 : संस्कृतीचा इतिहास
(अश्मयुगापासून इ.स.१४५३ पर्यंत)

प्राचार्य डॉ. भी.ना.पाटील
अध्यक्ष,
इतिहास अभ्यास मंडळ,
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ,
जळगांव.